

Předmluva

V letech 1956–1958 probíhal záchranný archeologický výzkum v poloze „Vinohrady“ u Těšetic na Znojemsku. Prof. PhDr. František Kalousek, tehdejší vedoucí katedry prehistorie Filozofické fakulty bývalé UJEP v Brně, mi tehdy – začínajícímu asistentovi – svěřil vedení tohoto výzkumu. Během tří let intenzivní práce bylo na „Vinohradech“ prozkoumáno pohřebiště únětického lidu a fragmenty jeho osady, zjištěny stopy osídlení lidem věteřovské skupiny a lidem mohylové kultury a zejména také – a to má v našich souvislostech zvlášť velký význam – prozkoumáno sídliště a část původně mohylového pohřebiště lidu halštatské horákovské kultury.

Hned prvého roku záchranné akce v Těšeticích upozornil prof. Kalousek na výraznou k jihovýchodu exponovanou polohu na svahu nad potokem Těšeticou (Únanovkou) pod lesem „Purkrábka“, vzdálenou asi 3 km západně od „Vinohradů“. Zkušené oko terénního archeologa vytušilo, že jde o příhodné místo pro založení osady. Kalouskova predikce se záhy potvrdila: po orbě jsme na „Sutnách“ – tak byla poloha označena na mapách – mezi Těšeticemi a Kyjovicemi nasbírali řadu předmětů, mezi nimiž dominovaly fragmenty neolitické keramiky s dobře zachovalou polychromní malbou, několik zlomků ženských terakot, obsidiánové mikročepelky atd., také však tuhovaná keramika halštatská.

Později se na „Sutnách“ rozvinul systematický archeologický výzkum, jehož dominantním výsledkem byl objev a odkryv rondelu a osady lidu s moravskou malovanou keramikou. Jedinečná poloha „Suten“ však lákala k založení sídliště téměř průběžně po celý pravěk: stejně tak v neolitu jako v době bronzové a konečně i v době halštatské. Rozsáhlý sídlištní areál lokality není ještě zdaleka celý prozkoumán a koncentrace stop osídlení jednotlivými pravěkými kulturami není dosud s konečnou platností dořešena; i tak lze říci, že neolitické osídlení se soustřeďuje spíše ve vyšších polohách v západní části naleziště, zatímco intenzivní zástavba starobronzové únětické kultury se nachází v nižších místech jihovýchodního svahu; někde mezi nimi lze očekávat nakupení objektů z doby popelnicových polí.

Prekvapivý je rozptyl sídlištních i sídelních objektů lidu horákovské kultury prakticky po celé ploše „Suten“. Nalézt racionální řád v dispozici těchto objektů není snadné a s definitivní platností jej objasní patrně až další soustavný odkryv na lokalitě. Autorovi předkládané publikace Martinu Golcovi se však podařilo zapojit horákovské osídlení „Suten“ do kontextu s halštatskými památkami celého úseku údolí potoka Těšeticy, od „Vinohradů“ po „Sutny“. Tím současně otevřel cestu poznání systému rozložení horákovských objektů na „Sutnách“ samotných. Zsvěceným studiem všech existujících souborů halštatských památek těšetickeho mikroregionu dospěl k pozoruhodnému poznání dlouhodobého vývoje zdejšího osídlení v rozsahu stupňů HC2 – HD3. Podařilo se mu tak identifikovat globální sídlištní kontinuitu na území o přibližném rozsahu 9 ha; to nemá dosud v našem prostředí obdobu.

Martin Golec uvádí v předkládané monografii rozsáhlý korpus halštatských památek z těšetickeho mikroregionu, jejich databázovou klasifikaci, analýzu a chronologii. Přináší řadu pozoruhodných zjištění, zejména o struktuře osídlení, jeho mobilitě a vztahu ke krajině, o obydlí příslušníků „venkovské“ osady, o jeho hmotné kultuře. Mimořádně významné jsou jeho postřehy o jihovýchodních vlivech, projevujících se jmenovitě v keramice a narůstajících s blížícím se koncem halštatské civilizace.

Jeho závěry jsou důležité pro nové pojetí halštatského vývoje jižní Moravy, o němž se v posledních letech rozvinula diskuse, a zejména pak pro pochopení jeho konečného vývojového stadia v době nastupujícího latěnu.

Výsledkům archeologických výzkumů v těšetickém mikroregionu byla za léta věnována dlouhá řada studií a také několik monografií. Edice Těšetice-Kyjovice, založená ještě hluboko v minulém režimu, čítá zatím 4 svazky. Z technických důvodů, daných možnostmi v době realizace uvedené edice, nebylo v těchto knížkách možno prezentovat archeologické materiály v takovém rozsahu a kvalitě, jak by si bývali jejich autoři přáli. Nová doba otevírá dokonalejší možnosti i po této stránce, a tak kvalitě vědecké úrovně nových svazů edice Těšetice-Kyjovice snad bude odpovídat i jejich polygrafická úroveň.

Brno 1. července 2002

Vladimír Podborský

1. Úvod

V této práci je zpracován materiál rovinného otevřeného sídliště horákovské kultury (HK) z lokality Těšetice „Sutny“, okr. Znojmo. Jedná se o dvě samostatné plochy v trati „Sutny“: 1. systematický výzkum, primárně zaměřený na odkryv rondelu lidu s moravskou malovanou keramikou, a jeho okolí, 2. záchranný výzkum, provedený v součinnosti s výstavbou údolní nádrže na říčce Únanovce.

Zpracování lokality mohlo být učiněno díky poskytnutí dokumentace a materiálu z obou odkrytých ploch prof. PhDr. Vladimírem Podborským, DrSc., který byl dlouholetým vedoucím výzkumné archeologické stanice v Těšeticích a ÚAM FF MU Brno. Je mi milou povinností upřímně poděkovat za nabídku zpracování tohoto nyní rozlohou i objemem materiálu největšího publikovaného halštatského sídliště ve střední Evropě.

Plány obou ploch a jednotlivých objektů s profily byly vyhotoveny na digitalizačním pracovišti ÚAM FFMU Brno. Materiál z výzkumů je v současnosti uložen na dvou místech. Menší část je uložena v depozitáři Jihomoravského muzea ve Znojmě a větší je na archeologické stanici v Těšeticích. Plány, dokumentace a fotografie jsou uloženy na ÚAM FF MU Brno.

2. Rozsah předkládané práce

- katalog materiálu ze sídliště v Těšeticích „Sutny“
- deskripce keramiky HK
- provedení rozboru keramiky v Těšeticích „Vinohradech“ a „Sutnách“
- vytvoření chronologie sídlištního vývoje těšetického mikroregionu
- zhodnocení sídlištních lokalit HK
- nastínění chronologie a vývoje HK